

Natura 2000-handleplan 2. planperiode 2016–2021

Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø

Natura 2000-område nr. 28

Habitatområde H28

Fuglebeskyttelsesområde F23, F27, F28 og F39

Kolofon

Titel: Natura 2000 handleplan 2.planperiode 2016-2021 for Natura 2000 område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø

Udgiver: Lemvig-, Morsø-, Struer- og Thisted Kommuner

År: 2017

Forsidefoto: "Galloway-køer i Hellerød Kær", fotograf: Tina Pedersen

Kort: © 2014 Pitney Bowes Software Inc.

Må citeres med kildeangivelse.

THISTED KOMMUNE

**STRUER
KOMMUNE**

Indholdsfortegnelse

Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	12
Indsatser fordelt på aktør	13
Prioritering af den forventede indsats.....	14
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	16
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	17
Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	21

Resumé

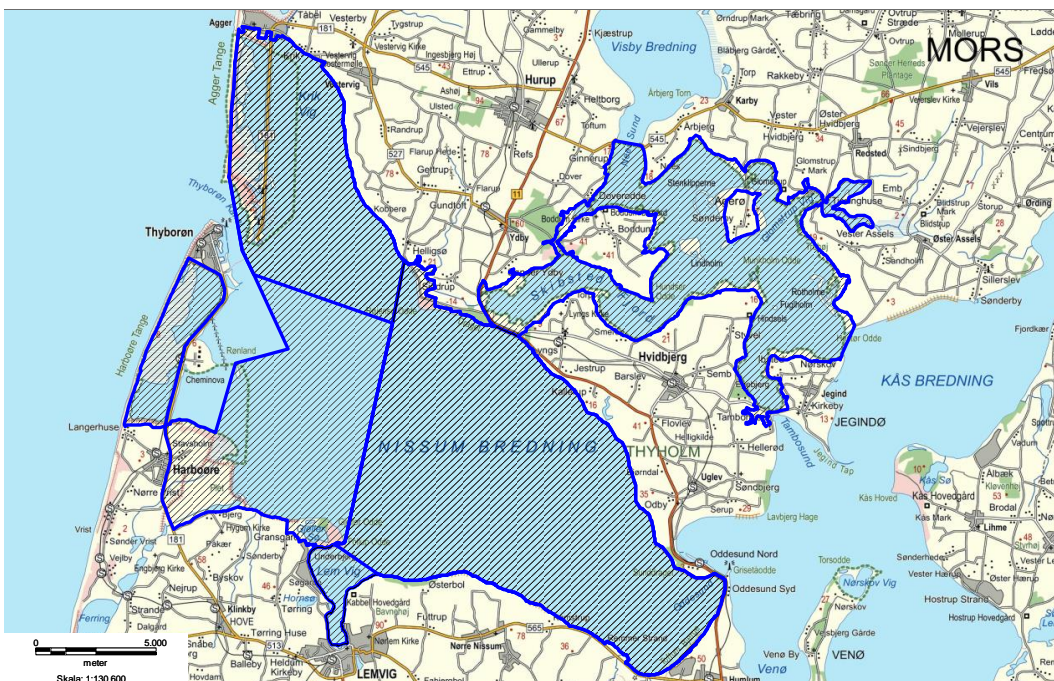
Natura 2000 område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø består af et habitatområde (H28) og fire fuglebeskyttelsesområder (F23, F27, F28 og F39). Området dækker geografisk arealer i Lemvig Kommune, Morsø Kommune, Struer Kommune og Thisted Kommune. Området er på ca. 33.165 ha, hvoraf ca. 84 % af det samlede areal er hav og ud af det resterende er 2.486 ha statsejet.

Handleplanen for Natura 2000-område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021. Målet er at arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus samt at områdets hav- og kystnatur udgør et stort, sammenhængende naturområde med vægt på dynamisk kystudvikling og retablering af de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kysten, med velegnede, udbredte yngle- og rasteområder for spættet sæl, hav- og kystfugle.

Fuglebeskyttelsesområderne sikres som vigtige, velegnede levesteder for udpegningsgrundlagets fuglearter, herunder ansvarsarterne pibesvane, kortnæbbet gås, lysbuget knortegås, pibeand, krikand og spidsand samt de truede eller sjældne ynglefugle brushane, alm. ryle, hvidbrystet præstekrave, splitterne, dværgerterne og mosehornugle. De i området arealmæssigt dominerende marine naturtyper samt søer og laguner sikres. De i biogeografisk henseende vidstrakte strandenge sikres ligeledes. Habitatområdets store og sammenhængende naturarealer med fine kildevæld og rigkær sikres. Kystskrænterne med den truede naturtyper kalkoverdrev sikres. Arealet af surt overdrev, kalkoverdrev, kildevæld og rigkær søges øget, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, som indebærer bekæmpelse af invasive arter, en lav næringsstofbelastning samt gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (tidligere NaturErhvervstyrelsen).

Figur 1: Oversigt over Natura 2000 område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, der er markeret med den blå skravering.

Baggrund

Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen), har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#).

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Thisted Kommune, Morsø Kommune, Struer Kommune og Lemvig Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen Thy og Naturstyrelsen Vestjylland ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (bekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandområdeplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). Kommunerne har miljøscreenet forslaget til Natura 2000-handleplan og truffet afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes miljøvurdering, da planerne vurderes ikke at have en negativ eller væsentlig indvirkning på miljøet. Kommunerne har forhørt berørte myndigheder forud for afgørelsen.

Figur 2: Strandeng ved Tambosund. Fotograf Tina Pedersen

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller (tabel 1, 2, 3 og 4) viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Thisted Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
	Rydning og Hegning ved Brokær	-	23,3 ha
	Rydning Ydby skjold (dalen)	-	0,3 ha
Struer Kommune	Hegningsprojekter på Thyholm og Jegindø	-	86 ha realiseret
	Rydning Hellerød Kær	-	6 ha realiseret
	Høslæt af rør Hellerød Kær	-	5 ha realiseret
	Græsningsprojekt Hellerød Kær Indkøb af: - Kommunale låne-galloway - Flytbart læskur - Fangfold	-	Ca. 35 ha
Lemvig Kommune	Bekæmpelse af problemarter	147 ha - realiseret. Arealet afgræsses med får for bl.a. at bekæmpe Rynket rose og Gyvel	-
	Indsats for lysåben natur	128 ha - Arealet er siden 2010 blevet afgræsset med får. Derudover har man siden 2010 afbrændt dele af heden for at forny lyngen.	-
	Indsats mod forstyrrelse	141 ha - indsats vurderet nødvendig. Skiltning ønskes forbedret og evt. etablering af hundeskov.	-
Morsø Kommune	-	-	-

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

Thisted Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
	Hegning ved Draget	-	8,8 ha realiseret
	Hegning ved Skibsted	-	63,5 ha realiseret
	Hydrologisk forundersøgelser v. Draget (teknisk og ejendomsræssige undersøgelser)	-	19 ha
	Hydrologisk forundersøgelse v. Sindrup (teknisk forundersøgelse)	-	32 ha
	Hydrologisk forundersøgelse v. Dover Kil (teknisk forundersøgelse)	-	104,96 ha
	Hydrologisk forundersøgelse v. Boddum (teknisk forundersøgelse)	-	70,7 ha
	Hydrologisk forundersøgelse v. Boddum (ejendomsræssig forundersøgelse)	-	5,9 ha
Struer Kommune	Hegningsprojekter Jegindø	-	17 ha realiseret 62 ha oplyst om ordningen
	Hegningsprojekter Thyholm	-	65 ha realiseret
Lemvig Kommune	Ingen	-	-
Morsø Kommune	Hegnsprojekt	-	125,3 ha
	Facilitering af hegnprojekt, som endnu ikke er realiseret	-	372 ha
	Hydrologisk forundersøgelse (Sydmors og Agerø)	-	149,4 ha

Tabel 3. Der er iværksat følgende Life-projekter:

Thisted Kommune	<i>REDCOHA: Følgende klithabitatnaturtyper er mål for projektet: 2120, 2130*, 2140*, 2180 og 2190. Rigkilde: Følgende habitatnaturtyper er mål for projektet: 7220 og 7230</i>
Struer Kommune	<i>Rigkilde: Følgende habitatnaturtyper er mål for projektet: 7220 og 7230</i>

Life REDCOHA (Restoration of Danish Coastal Habitats) (2013 – 2018)

Life Rigkilde (Restoration and conservation of petrifying springs, calcareous fens and alkaline fens in Denmark) (2015 – 2020)

Lemvig- og Morsø Kommuner deltager ikke i Life-projekter inden for Natura 2000-området. Ud over de ovennævnte indsatser har kommunen/kommunerne søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Lemvig Kommune har haft fokus på at fjerne forstyrrelser fra løse hunde på Gjellerodde.
- Lemvig og Struer Kommune har deltaget i oprettelsen af foreningen NaturplejeMidtvest. Det er et naturplejenetværk, hvis formål er at styrke naturplejen i det midt og vestjyske område, så naturarealer opnår en optimal afgræsning til fordel for en større biodiversitet. Foreningen udgøres af landbrugskonsulenter, dyreholdere, lodsejere, Naturstyrelsen samt Lemvig og Struer Kommune. Kommunerne har været med til at arrangere orienteringsstæde på dyrskuer, markeder etc. omkring tilskudsordninger og naturpleje gennem samskabelse samt deltaget i afholdelsen af kurser omkring naturpleje.
- Struer Kommune har udarbejdet plejeplan for rigkæret Hellerød Kær
- Struer Kommune har i planperioden prioriteret lodsejerdialog og har deltaget i omkring 30 "kaffe-bords"-møder.
- Struer Kommune har undersøgt mulighederne for at genskabe kystlagunen Odby Sø med henblik på at udvide levestederne for fuglene på udpegningsgrundlaget.
- Morsø Kommune har afholdt borgermøde om arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt informeret om mulighederne med Hegnings- og Hydrologiprojekter.

Tabel 4. Samletabel over kommunernes realiseret indsats i 1. planperiode

Forventede metoder og forvaltningstiltag	Skønnet behov for indsats iht. Handleplan 2010-2015	Realiseret	Til opfyldelse af retningslinje*
Lysåbne naturtyper:			
Rydning af uønsket opvækst	Op til 40 ha	35 ha	1.3, 1.9
Forbedring af hydrologi	Op til 10 ha	382 ha**	1.2, 1.6
Græsning eller høslæt	Op til 530 ha	699 ha	1.3, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 4.1, 4.2, 4.3
Ny habitatnatur:			
Udvidelser af naturtyper	Ca. 10-20 ha	Kan ikke opgives - se forklarende afsnit p. 10	4.1, 4.2

* Se generelle og konkrete retningslinjer i den Statslige Natura 2000-plan for perioden 2010-2015.

** Hydrologiske forundersøgelser.

Indsatser gennemført på offentlige arealer

Naturstyrelsen har gennemført 12 indsatser i dette Natura 2000 område i perioden 2009-2015. Disse indsatser består af en række plejetiltag på et areal der udgør i alt 575 ha. Disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger og har været til gavn for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. En mere konkret redegørelse af Naturstyrelsens indsats kan ses på Naturstyrelsens [hjemmeside](#).

Figur 3: Oprydning af piletræer i rigkæret Hellerød Kær. Fotograf Tina Pedersen

Opfyldelse af mål i seneste handleplan i forhold til ny habitat-kortlægning*

I 2010-2011 blev der gennemført en ny og mere detaljeret kortlægning af habitatnatur i samtlige Natura 2000-områder. Handleplanen for 1. planperiode (2010-2015) bygger på kortlægningen fra 2004-2006. Da der er sket en del ændringer mellem de to kortlægninger, har det betydet at nogle af de planlagte tiltag i 1. planperiode enten ikke har kunnet gennemføres eller at der ikke har været det først vurderede behov. For natura 2000-område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø var der i 1. planperiode vurderet at arealet med habitatnatur kunne øges med 10-20 ha fordelt på. Nedenfor er det beskrevet hvilken betydning den nye kortlægning har haft for de enkelte kommuner.

Morsø Kommune:

I første planperiode var det for Morsø Kommune planlagt, at der skulle ske en udvidelse naturtyperne rigkær, kalkoverdrev og surt overdrev med 5-10 ha. Ved den nye kortlægning er arealet med rigkær reduceret med 3,5 ha, arealet med kalkoverdrev er reduceret med 0,5 ha og arealet med surt overdrev er øget med 3,5 ha. De steder, hvor naturtypens udbredelse er formindsket, skyldes det ikke tabt natur, men udvikling mod en anden naturtype. Sammenlagt er der tilføjet 10,5 ha ny natur i Natura 2000 området i Morsø Kommune. Rigkær, som har haft den største tilbagegang, er de steder hvor den er blevet reduceret, primært blevet erstattet af naturtyperne strandvold med flerårige og enårig strandengsvegetation, hvilket antyder, at de naturgivne forhold for rigkær ikke har været til stede. Tilbagegangen af rigkær tilskrives således primært en mere detaljeret kortlægning til den 2. planperiode. Morsø Kommune vil i 2. planperiode være opmærksom på tilstanden i de registrerede rigkær, samt hvor der er naturgivne forhold der gør, at naturtypen kan udvikle sig.

Lemvig Kommune:

Der er i Lemvig Kommune kun et meget lille område, som er omfattet af habitatområde nr.28 og en mindre del af det er blevet kortlagt som habitatnatur havtornklit.

Struer Kommune:

I første planperiode var det i Struer Kommune planlagt, at der skulle ske en udvidelse af naturtyperne rigkær, kalkoverdrev og surt overdrev på 5-10 ha.

Ved den nye kortlægning er arealet med rigkær og surt overdrev øget med hhv. 21 ha og 8,5 ha, mens arealet med kalkoverdrev er faldet med 4,5 ha. At arealet med kalkoverdrev er faldet skyldes primært, at naturtypen er ændret til eksempelvis surt overdrev eller en anden naturtype.

I første planperiode var der 301 ha kortlagt natur i kommunen som i 2. planperiode er øget til 329 ha kortlagt natur. Forøgelsen af naturarealet skyldes til dels naturplejeindsatsen, men forklares også ved at kortlægningen i 2010-2011 har været mere detaljeret.

Thisted Kommune

I første planperiode var det for Thisted Kommune planlagt at der skulle ske en udvidelse af naturtyperne rigkær, kalkoverdrev og surt overdrev på 5-10 ha. Ved den nye kortlægning er arealet med rigkær øget med 36 ha, arealet med kalkoverdrev er faldet med 13 ha og surt overdrev er faldet med 10 ha. De steder hvor der er sket et fald i antallet af ha, er det hovedsageligt sket til fordel for andre naturtyper, og ikke fordi at arealerne er faldet ud af kortlægningen. Arealet hvor det er muligt at lave ny natur er derfor generelt blevet mindre, uden at der er sket en decideret indsats. Thisted Kommune vil ikke i 2. planperiode arbejde på en indsats udover indsatsen, som der vil ske i regi af LIFE RIGKILDE, da målet for første plan er opnået.

* Tallene i dette tekststykke omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner.

Figur 4: Orkideer i Hellerød Kær. Fotograf Tina Pedersen

Figur 5: Engtroldurt. Fotograf Hanna Mikkelsen

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for område nr. 28 Agger Tange, Nissum Bredning, Skibsted Fjord og Agerø, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Den statslige Natura 2000-plan inklusiv indsatsprogrammet kan ses på Miljøstyrelsens [hjemmeside](#), mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 2. På baggrund af dette har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag (se tabel 5, 6). Hvor igangsatte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne¹

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst	0 ha	0 – 60,65 ha ²	0 – 60,65 ha
	Forbedring af hydrologi	0-35 ha	0 – 287,5 ha ²	0 – 287,5 ha
	Græsning eller høslæt	Ca. 420 ha	Ca. 388,5 ha ²	Op til 808,5 ha
	Afskrælning eller afbrænding	0 ha	0 ha ⁴	0 ha
	Bekæmpe invasive arter	0 ha	0 – 6,5 ha	0 – 6,5 ha
Sammenbinding af naturtyper	<i>Rigkær, kalkoverdrev og surt overdrev</i>	0 ha	0 – 142,4 ha ³	0 – 142,4 ha
Ny habitatnatur	Habitatnatur	10 ha	0 – 33 ha ²	0 – 33 ha

¹ Omfatter ikke Naturstyrelsens arealer, som selv laver egne drifts- og plejeplaner for Natura 2000, se bilag 1. Kystdirektoratets arealer er med i tabellen.

² Det forventes at Life Rigkilde søger at løfte en del af behovet for ny indsats. Det gælder for følgende; Forbedring af hydrologi: 73 ha, Rydning af opvækst: 25,9 ha, Etablering af græsning: 29,5 ha og Ny natur: 23 ha.

³ Det forventes, at der kommer en støtteordning til sammenbinding af naturtyper. Da ordningen endnu ikke kendes i detaljer, skal de angivne antal ha ses som et foreløbigt bud på, hvor det vil være muligt at lave en sammenbinding. Kommunerne vil arbejde på at få kortlagt nærmere, hvor der kan sammenbindes natur når detaljerne for en støtteordning er kendt.

⁴ I Morsø, Stuer og Thisted Kommuner skal det vurderes nærmere om noget af arealet til ny indsats for "græsning eller høslæt" i stedet skal afbrændes, eller om alle arealerne ikke vurderes at have et behov for drift pt.

Tabel 6. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper*

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Restaurering af vandhuller	0 stk	0 – 2 stk	0 – 2 stk**

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner, se bilag 1.

** 2 vil blive løftet via Life Rigkilde.

Ud over tiltagene nævnt i tabel 6, er der ingen specifik indsats for arter, udover indsatser for naturtyperne og indsatsen på offentlige arealer, hvor ejer gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Indsatsen for naturtyperne forventes i væsentligt omfang at bidrage til at sikre egnede levesteder for arterne.

Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne. Det drejer sig om følgende retningslinjer:

Generelle retningslinjer

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet og igangsatte Life-projekter fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Område specifikke retningslinjer

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (fx ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer, c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne strandvold med flerårige planter, strandeng, hvid klit, grå/grøn klit, havtornklit og tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Agger Tange og Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for toppet skallesluger.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtyperne strandeng samt trækfuglene pibesvane, kortnæbbet gås, lysbuget knortegås, pibeand, krikand, spidsand og ynglefuglene brushane, alm. ryle, splitterne og dværgterne, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Fordeling af indsatser mellem handleplansmyndighederne og offentlige lodsejere er angivet i tabel 7.

Tabel 7. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere

Indsats	Handleplansmyndigheder:				Offentlig lodsejer
	Thisted Kommune	Struer Kommune	Lemvig Kommune	Morsø Kommune	Naturstyrelsen ^a
Generelle retningslinjer*					
2. og 3. Der arbejdes for at sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje samt sikre egnede levesteder for områdets arter.	0 - 79,5 ha	Op til 200 ha	0 ha	Op til 389 ha	Op til 50 ha
4. Afslutning af igangværende hydrologiprojekter	0 ha	0-115 ha	0 ha	0	-
5. Genrydning af uønsket opvækst og øvrig indsatsvedligeholdelse ^b	0 ha	0	0 ha	0	X
Specifikke retningslinjer*					
1. Sikre sammenhæng ml. forekomster af kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær	0 ha	0-60 ha	0 ha	Op til 3 ha	-
2. Rydning/skrælning/afbrænding på hedearealer ^c	0 ha	0 ha	0 ha	0	Op til 300 ha
3. Bekæmpelse af invasive arter med en forekomst på over 10 % på naturtyperne strandvold med flerårige planter, strandeng, hvid klit, grå/grøn klit, havtornklit og tør hede	0 - 4,5 ha	0-2 ha	0 ha	0	Op til 60 ha

* Se generelle og område specifikke retningslinjer i den Statslige Natura 2000-plan for perioden 2016-2021.

^a X angiver at naturstyrelsen har planlagt indsats, der vil bidrage til opfyldelse af indsatsprogrammet. Naturstyrelsen arealmæssige indsats fremgår af deres plejeplan, der er resumeret i handleplanens bilag 1.

^b I kommunerne vurderes der ikke at være behov for genrydninger. Øvrig vedligeholdelsesindsats er angivet i tabellens generelle retningslinje 2. og 3.

^c I Morsø, Struer og Thisted Kommuner skal det vurderes nærmere om noget af arealet til ny indsats for "græsning eller høslæt" i stedet skal afbrændes, eller om alle arealerne ikke vurderes at have et behov for drift pt.

Vedrørende Natura 2000-planens øvrige retningslinjer

I henhold til Natura 2000 planens generelle retningslinje 1 tager Thisted, Struer, Morsø og Lemvig kommuner i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætninger for Natura 2000-området og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Agger Tange, og Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegningsgrundlag til sikring af levestederne for toppet skallesluger (jf. område specifik retningslinje 4).

Thisted, Struer, Morsø og Lemvig Kommune såvel som Naturstyrelsen skal være særlig opmærksomme på naturtypen strandeng samt trækfuglene pibesvane, kortnæbbet gås, lysbudget knortegås, pibeand, krikand, spidsand og ynglefuglene brushane, alm. ryle, splitterne og dværgterne, som har en væsentligt forekomst i området og er i tilbagegang (jf. område specifik retningslinje 5).

Prioritering af den forventede indsats

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 5 og 6). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

1. prioritet er at sikre fortsat pleje af de arealer hvor en indsats er påbegyndt i 1. planperiode.
  - Opretholdelse af eksisterende naturplejeaftaler.
  - Gennemførelse af igangværende projekter.
2. prioritet er at forbedre tilstanden for naturtyper med ugunstig bevaringsstatus.
  - Projekter hvor lodsejere har særligt sårbare naturtyper og arter.
  - Projekter hvor lodsejere selv henvender sig med interesse i at gennemføre en plejeindsats.
  - Projekter med mulighed for ekstern finansiering.
3. prioritet er at kontakte private lodsejere for at implementere handleplanen for 2. planperiode.
  - Informationsmøde med lodsejere, som ejer habitatnatur, der kræver pleje, med hensyn til at skabe nye naturpleje projekter.
4. prioritet er at sikre robust natur gennem sammenbinding og udvidelse af naturtyper rigkær, kildevæld, kalkoverdrev og surt overdrev.
  - Projekter med mulighed for ekstern finansiering.
  - Undersøge muligheden for at sikre sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær.
5. prioritet er at bekæmpe invasive arter.
  - Projekter hvor lodsejere selv henvender sig med interesse i at gennemføre en plejeindsats.
  - Projekter hvor lodsejere har særligt sårbare naturtyper og arter
  - Projekter med mulighed for ekstern finansiering
6. prioritet er at sikre og forbedre levestederne for ynglefugle på udpegningsgrundlaget.

Figur 6: Ny hegned strandeng på Jegindø. Fotograf Tina Pedersen

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Lemvig, Morsø, Struer og Thisted Kommunerens hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne. Tabel 8 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 8. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Handleplaner	Møde med Grønt Råd om Forslag til Natura 2000 handleplan	Efterår 2016	Struer Kommune
Orientering af Grønne Råd om projektstatus	Kommunerne afholder møder 2-3 gange årligt og vil, når der er aktuelt orientere og inddrage det Grønne Råd.	Hele planperioden	Lemvig-, Morsø-, Struer- og Thisted Kommuner
Hellerød Kær	Der samarbejdes med Hellerød Kær Naturplejeforening om naturplejeindsatser gennem løbende dialog og flere møder årligt	2016-2020	Struer Kommune
Naturpleje Midtvest	Kommunerne deltager aktivt i Naturnetværkets aktiviteter	Hele planperioden	Struer og Lemvig kommune
Naturplejenetværk for Nordvestjylland	Løbende kontakt med netværket i forbindelse med forskellige projekter	Hele planperioden	Thisted Kommune
Facilitering af tilskudsordninger	Bidrage med oplysninger og udbredelse af Natura 2000 tilskudsordningerne til lodsejere.	Hele planperioden, dog primært i tilknytning til ansøgningsrunderne.	Thisted og Struer Kommune
Projekt Life Riggilde	Der vil i forbindelse med gennemførelse af projektets tiltag blive afholdt borgermøder, udsendt orienteringsbreve, taget direkte lodsejerkontakt mm.	Løbende indtil juli 2020	Thisted- og Struer Kommuner

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysisk bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget, fx forventer Morsø Kommune at afholde et lodsejermøde i 2017, som opstart på et hegnsprojekt.

Figur 7: Afgræsset strandeng Munkholm. Fotograf Tina Pedersen

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: De mange fugle, herunder lysbuget knortegås, kortnæbbet gås, pibesvane, krikand, pibeand, spidsand, almindelig ryle, brushane, splitterne, dværgterne og mosehornugle. Natura 2000-området har et areal på 33.165 hektar og har en kystlinie mod Limfjorden på ca. 80 km. Området består af flere store marine delområder bl.a. Nissum Bredning, som ligger stort set ubeskyttet for vestenvinden og består af lavvandede grunde mod vest, samt Limfjordens dybeste område Oddesund mod øst med dybder ned til omkring 32 meter. Midt i området ligger den beskyttede og lavvandede Skibsted Fjord og længst mod nordøst ligger det vidt forgrenede farvand omkring Agerø. Længst mod vest ligger på Agger og Harboøre Tange med en række kystlaguner, som er meget vigtige levesteder for fugle. Strandenge, strandvolde og strandoverdrev dominerer landdelen af området.

Langs skræntfoden og i Dover Kil området findes de fleste af områdets værdifulde kildevæld og rigkær, mens områdets klittyper findes på Agger Tange.

De marine naturtyper, herunder sandbanke, bugt og lagune. Naturtyperne strandeng, grå/grøn klit, klithede, rigkær, kildevæld.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtypen kalkoverdrev, naturtypen surt overdrev og naturtypen rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne strandvold med flerårige planter, strandeng, hvid klit, grå/grøn klit, havtornklit og tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtypen strandeng samt trækfuglene pibesvane, kortnæbbet gås, lysbuget knortegås, pibeand, krikand, spidsand og ynglefuglene brushane, alm. ryle, splitterne og dværgterne, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
1330	Strandeng	160,5
2130	Grå/grøn klit	81,5
4030	Tør hede	0,8
6230	Surt overdrev	0,4

1220	Strandvold med flerårige	3,6
2170	Grårisklit	56,8
2160	Havtornklit	38,2
2140	Klithede	87,2
2190	Klitlavning	6,2
2120	Hvid klit	45,1
2110	Forklit	4,3
Hovedtotal		484,6

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i de følgende tabeller.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Naturtype		Målsætning		Total
Eksisterende habitatnatur	1220	Strandvold med flerårige	Naturtypebevarende pleje	2,2
	1330	Strandeng	Naturtypebevarende pleje	157,8
	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	17,3
			Naturtypebevarende pleje	48,7
			Naturlig dynamik	1,2
	2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	3,9
	2160	Havtornklit	Naturtypebevarende pleje	1,6
	2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	2,2
	2120	Hvid klit	Naturtypebevarende pleje	45,1
	2110	Forklit	Naturtypebevarende pleje	4,3

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)

Naturtype		Plejetiltag		Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1220	Strandvold med flerårige	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	2,2
	1330	Strandeng	Rydning af opvækst	Eksisterende	92,7
			Græsning	Eksisterende	121,7
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	4,4
			Afbrænding	Eksisterende	1,2
	2130	Grå/grøn klit	Rydning af opvækst	Eksisterende	57,0
			Græsning	Eksisterende	27,4
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	31,1
			Afbrænding	Eksisterende	17,2
	2140	Klithede	Rydning af opvækst	Eksisterende	3,9

			Græsning	Eksisterende	0,6
	2160	Havtornklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,1
				Nyt	1,5
	2190	Klitlavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	2,2
			Græsning	Eksisterende	1,3
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	0,9
	2120	Hvid klit	Rydning af opvækst	Eksisterende	27,2
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	17,9
	2110	Forklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	4,3
			Bekæmpelse af invasive arter	Nyt	4,0

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Hegning	Eksisterende	121,7
			Rydning af bevoksning	Eksisterende	1,5
			Anden særlig udformning af arealplejen	Eksisterende	15,1
	2130	Grå/grøn klit	Hegning	Eksisterende	27,4
	2140	Klithede	Hegning	Eksisterende	0,6
	2190	Klitlavning	Hegning	Eksisterende	1,3

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "nye plejetiltag": Kategorien omfatter de plejetiltag, der alene gennemføres som led i opfyldelsen af N2000- planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Af hensyn til brushane er der opført to særlige indhegninger, således at der bevares høj vegetation, så den har muligheder for redesteder. Yderligere arbejder vi for at udføre paddeskrab fem steder langs Agger Tange, til fordel for strandtudse og stor vandsalamander.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for de resterende fugle nævnt i udpegningsgrundlaget, end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af naturplejemarket, der ligger som bilag til driftsplanen.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for almindelig ryle, brushane, rørdrum, rørhøg og hvidbrystet præstekrave inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- De kortlagte levesteder for arterne splitterne, dværgterne og fjordterne inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 30 par splitterner, 10 par dværgterner og 10 par fjordterner er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Af de kortlagte levesteder for arterne havterne og klyde inden for Natura 2000-området bør mindst 75 % enten bringes til, eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 90 par havterner og 110 par klyder er det tillige en indikation på Natura 2000 plan 2016-21 levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne hjejle og mosehornugle som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for arterne pibeand, krikand, spidsand, kortnæbbet gås og bramgås som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 1100 bramgæs, 3100 kortnæbbede gæs, 2000 krikænder, 2900 pibeænder og 2000 spidsænder.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne hjejle, pibesvane, klyde, lille kobbersneppe, lysbuget knortegås, toppet skallesluger og hvinand som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste og fødesøgningssteder for arterne. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering. Der henvises til DCE's notat fra februar 2016: "Tilvejebringelse af måltal for dykænder i seks danske Fuglebeskyttelsesområder", hvor der i dette område er fastsat måltal hvinand. Notatet kan ses her: www.naturstyrelsen.dk/natura2000/faq.

Bilag 2: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H28 og fuglebeskyttelsesområde F23, F27, F28 og F39.

Table 9. Naturtyper på udpegningsgrundlaget 1*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed				I alt* ha
		Lemvig Kommune	Morsø Kommune	Struer Kommune	Thisted Kommune	
1100	Sandbanke**	-	-	-	-	-
1140	Vadeflade**	-	-	-	-	-
1150*	Lagune	-	-	-	-	-
1160	Bugt**	-	-	-	-	-
1170	Rev**	-	-	-	-	-
1210	Strandvold med enårige planter	-	-	0,5 ha	-	0,5
1220	Strandvold med flerårige planter	-	15,5 ha	25 ha	10 ha	50,5
1310	Enårig strandvegetation	-	4 ha	-	22 ha	26
1330	Strandeng	-	360,5 ha	265 ha	184 ha	809,5
2110	Forklit	-	-	-	3,5	-
2120	Hvid klit	-	-	-	15 ha	15
2130	Grå/grøn klit	-	-	-	33,5 ha	35,5
2140*	Klithede	-	-	2 ha	13 ha	15
2160	Havtornklit	1 ha	-	-	4 ha	5
2170	Grårisklit	-	-	-	-	-
2190	Klitlavning	-	-	-	4,5 ha	4,5
3150	Næringsrig sø	-	-	-	-	-
3260	Vandløb	-	-	-	-	-
4030	Tør hede	-	-	0,1 ha	2 ha	2,1
6210*	Kalkoverdrev	-	1,5 ha	5,5 ha	1 ha	8
6230*	Surt overdrev	-	3,5 ha	9,5 ha	3 ha	16
6410	Tidvis våd eng	-	0,5 ha	-	1 ha	1,5
7140	Hængesæk	-	-	-	-	-
7220	Kildevæld	-	0,5 ha	-	2 ha	2,5
7230	Rigkær	-	3,5 ha	21 ha	49 ha	73,5
I alt*		1 ha	389,5 ha	328,6 ha	346,5 ha	1065,1

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

**Marine naturtyper, der som oftest ligger udenfor kommunalt ressortområde.

Der er desuden kortlagt 8,5 ha umatrikuleret strandvold med flerårige planter (1220), disse arealer er heller ikke medtaget i tabellen. Heraf ligger 2,4 ha i Morsø Kommune.

Arter på udpegningsgrundlaget.

- Stavsild (1103)
- Stor vandsalamander (1166)
- Odder (1355)
- Spættet sæl (1365)
- Blank seglmos (1393)

Fugle på udpegningsgrundlaget.

Ynglefugle:

F23 Agger Tange:

- Rørdrum
- Rørhøg
- Hjejle
- Brushane
- Splitterne
- Havterne
- Mosehornugle
- Almindelig ryle
- Fjordterne
- Dværgterne

F27 Glomstrup Vig, Agerø, Munkholm og Katholm Odde, Lindholm og Rotholme:

- Klyde
- Havterne

F39 Harboøre Tange, Plet Enge og Gjeller Sø:

- Hvidbrystet præstekrave
- Brushane
- Dværgterne
- Klyde
- Almindelig ryle
- Fjordterne
- Mosehornugle

Trækfugle:

F23 Agger Tange:

- Lysbuget knortegås
- Krikand
- Hjejle
- Pibesvane
- Pibeand
- Spidsand
- Klyde
- Lille kobbersneppe

F27 Glomstrup Vig, Agerø, Munkholm og Katholm Odde, Lindholm og Rotholme:

- Lysbuget knortegås
- Toppet skallesluger
- Hvinand

F28 Nisum Bredning:

- Hvinand
- Toppet skallesluger

F39 Harboøre Tange, Plet Enge og Gjeller Sø:

- Kortnæbbet gås
- Lysbuget knortegås
- Bramgås
- Klyde

Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 10. Naturtilstand af kortlagte naturtyper*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand					
		I	II	III	IV	Ingen tilstand	ha
1220	Strandvold med flerårige planter	7,17 ha	4,97 ha	11,9 ha	-	0,5 ha	24,54
1310	Enårig strandvegetation	25,84 ha	0,2 ha	-	-	25 ha	51,04
1330	Strandeng	101,7 ha	524,24ha	145,36 ha	19,77 ha	-	791,07
2120	Hvid klit	-	-	-	-	-	-
2130	Grå/grøn klit	-	-	-	-	-	-
2140*	Klithede	-	1,8 ha	-	-	-	1,8
2160	Havtornklit	-	-	-	-	1 ha	-
2190	Klitlavning	-	-	-	-	-	-
4030	Tør hede	-	0,03 ha	0,2 ha	-	-	0,23
6210*	Kalkoverdrev	0,5 ha	4,2 ha	2,41 ha	-	-	7,11
6230*	Surt overdrev	-	4,32 ha	8,91 ha	-	-	13,23
6410	Tidvis våd eng	-	0,64 ha	-	-	-	0,64
7220	Kildevæld	-	-	0,29 ha	-	-	0,29
7230	Rigkær	2,5 ha	45,21 ha	22,97 ha	2,95 ha	-	73,63
I alt*		137,71 ha	585,88 ha	192,04 ha	22,72 ha	26,5 ha	

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

